

آشنایی با سایت راداری و پدافند هوایی سوباشی

سایت راداری و پدافند هوایی «سوباشی» در ارتفاعات شهرستان کبودراهنگ بخش گل تپه در استان همدان قرار دارد.

سایت راداری و پدافندی سوباشی در دوران **دفاع مقدس** ۱۵۷ بار مورد حمله جنگنده‌های عراق قرار گرفت اما تا آخرین روز جنگ مقاومت کرد و نهایتاً در پنجم مرداد سال ۶۷ و بعد از پذیرش قطعنامه توسط جنگنده‌های عراقی منهدم شد.

• روایتی از حماسه سایت سوباشی

روزگار جنگ، پدافند از آسمان کشور در سخت‌ترین شرایط ممکن صورت می‌گرفت و تجهیز ارتش عراق به انواع جنگنده - بمب افکن‌های پیشرفته روسی و فرانسوی، وظیفه حراست از آسمان میهن را خطیرتر و با دشواری بیشتر روبه‌رو کرده بود اما قهرمانان پدافند هوایی در این برهه تاریخی علاوه بر شناسایی و دفع تجاوز هواپیماهای دشمن، بیش از ۲۰۰ فروند از هواپیماهای متجاوز را ساقط کردند. پرسنلی که در این واحدها خدمت می‌کردند، با جان، از حریم هوایی این مرز و بوم دفاعی جانانه کردند.

• تاریخچه پدافند هوایی ارتش / فرزاد اسماعیلی / آشنایی با وظایف قرارگاه پدافند هوایی خاتم الانبیاء(ص)

یک نمونه بارز از این جانفشانی‌ها، حماسه‌ای است که در سایت راداری سوباشی روی داد. نام "سرهنگ شهید فرهاد دستنبو" فرمانده شهید این سایت هنوز هم بر سر زبان‌هاست.

سایت راداری و پدافند هوایی «سوباشی» به عنوان یکی از مهمترین سایت‌های راداری کشور در زنجیره عظیم پدافند هوایی (رادارهای پیش‌اطار، رادارهای کنترل آتش، سامانه‌های موشکی زمین به هوا، شبکه دیده‌بانی، توپ‌های ضدهوایی و ...) نقش ویژه و موثری در مقابله با تهاجمات هوایی عراقی‌ها در زمان جنگ تحمیلی ایفا کرد. محل استقرار این سایت در نزدیکی روستایی است در ۴۰ کیلومتری غرب کبود راهنگ موسوم به سوباشی.

سوباشی، یک واژه آذری و به معنی سرآب و سرچشمه است.

وظایف عملیاتی

این سایت راداری در دوره جنگ، ضمن رهگیری هواپیماهای دشمن، کنترل و هدایت هواپیماهای ورودی و خروجی به مرزهای غرب کشور، کنترل آتش سایت‌های موشکی ارتش و سپاه، کنترل آتش پدافند هوایی مستقر در منطقه (اعم از زمینی، هوایی و...)، اعلام وضعیت (سفید، زرد یا قرمز) به 13 استان کشور را برعهده داشت.

در حقیقت رادار سوباشی با تغذیه چندین سایت راداری، سایت‌های موشکی زمین به هوا و سامانه‌های توپ ضدهوایی، آسمان کل منطقه غرب، بخشی از شمال غرب و جنوب غرب را تحت پوشش خود داشت.

از آنجایی که رادارها در جنگ‌ها و عملیات‌های نظامی از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار هستند، کار در سایت‌های راداری مادر همانند سوباشی، 24 ساعته بود.

با توجه به اهمیت منطقه به عنوان معبر نفوذ هواپیماها و بالگردهای دشمن (یا هر نوع هواگرد دیگر)، از قویترین نفرات در سطح آموزش بالا و مهارت بی نظیر در این سایت راداری استفاده می‌شد. به دلیل عملکرد مناسب این سایت راداری که همچون یک دژ مستحکم در برابر حملات هوایی عراقی‌ها بود، خلبانان عراقی همواره از نزدیک شدن به سایت راداری سوباشی و مواضع پدافندی آن هراس داشتند.

اهمیت این سایت راداری و موقعیت استراتژیک آن موجب شده بود که عراقی‌ها شدیداً در تلاش باشند که این سایت راداری را مورد حمله مستقیم قرار داده و منهدم یا حداقل برای مدتی از کار بیندازند.

انهدام این سایت آنقدر برای عراقی‌ها مهم شده بود که ژنرال "سعید شعبان" فرمانده وقت نیروی هوایی عراق در مصاحبه‌ای با بخش فارسی رادیو بغداد با عصبانیت گفته بود: به هر طریق ممکن افتخار نابودی پایگاه سوم شکاری کبودرآهنگ و سایت راداری سوباشی باید نصیب خودم شود."

این سایت در مجموع 157 بار مورد مرحله حمله هوایی عراقی‌ها قرار گرفت و نیروی هوایی عراق علی‌رغم استفاده از موشک‌های ضد رادار، در مختل کردن فعالیت‌های سایت سوباشی ناکام ماند.

پذیرش قطعنامه، عملیات مرصاد و انهدام سوباشی

ایران قطعنامه 598 را پذیرفت اما چند روز بعد گروهک منافقین با همکاری و هماهنگی ارتش عراق، عملیات مرصاد را در سوم مردادماه سال 67 آغاز و متعاقب آن و در یکی از تجاوزات هوایی عراق به ایران، رادار سوباشی مورد اصابت یک بمب قرار می‌گیرد که در محوطه سایت منفجر شده و بر اثر این انفجار، سقف اتاق عملیات دچار ریزش شده و شهید دستنبو، فرمانده سایت بر اثر این حمله مجروح شده و با وجود مجروحیت از ناحیه سر، به ادامه مأموریت خود مشغول می‌شود.

انهدام تجهیزات منافقین در عملیات مرصاد

روز بعد، یعنی پنجم مرداد ماه سال 67، شرایط منطقه و عملیات مرصاد، موقعیت جنگ را تغییر می‌دهد و کلیه مسئولان ستاد پدافند هوایی به سایت سوباشی می‌روند؛ در ساعت 16 همان

روز جنگنده‌های MiG-25BM عراقی که در دستیابی به اهداف خود در بمباران شهرهای غربی کشور ناتوان مانده بودند، در بازگشت از مأموریت شکست خورده خود، با چند موشک هوا به زمین که از فاصله‌ای دور شلیک شده بود، اتاق عملیات سایت سوباشی را منهدم کرده و بدین ترتیب 19 نفر از کارکنان این سایت از جمله سرهنگ دستنبو، فرمانده سایت در دم به شهادت می‌رسند.

حضور آگاهانه کارکنان سایت تا آخرین لحظه و با توجه به وجود امکان خروج از سایت و عدم خروج و پایمردی و انجام وظیفه تا آخرین لحظه، منجر به این شد که نام "سایت سوباشی" و "کارکنان فداکار آن" در تاریخ جنگ ثبت شود.